

**Συνοπτική θεώρηση της αξιολόγησης των αναγκών διεθνούς προστασίας των αιτούντων άσυλο
από το Ιράκ**

(απόσπασμα της έκθεσης της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες)

Απρίλιος 2009

12. Ενόψει των σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της τεταμένης κατάστασης ασφαλείας που επικρατεί στο Ιράκ, και ειδικότερα στις πέντε Επαρχίες του Κεντρικού Ιράκ, δηλαδή της Βαγδάτης, της Diyala, του Κιρκούκ, της Ninewa και του Salah al-Din, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εξακολουθεί να θεωρεί ότι έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας όλοι οι ιρακινοί αιτούντες άσυλο που κατάγονται από αυτές τις περιοχές. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ενθαρρύνει τις χώρες ασύλου να υιοθετούν την *prima facie* (εκ πρώτης όψεως) αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα όταν είναι ανέφικτη η εφαρμογή εξατομικευμένης διαδικασίας για τον καθορισμό των αναγκών διεθνούς προστασίας. Τα αιτήματα ασύλου των Ιρακινών πολιτών που κατάγονται από τις Επαρχίες της Βαγδάτης, της Diyala, του Κιρκούκ, της Ninewa και της Salah al-Din πρέπει να εξετάζονται στο πλαίσιο του ορισμού του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων ή των περιφερειακών κειμένων προστασίας των προσφύγων στις χώρες που είναι συμβαλλόμενα μέρη σε αυτά τα νομικά κείμενα.

13. Στις χώρες όπου οι αιτούντες άσυλο δεν αναγνωρίζονται πρόσφυγες της Σύμβασης του 1951 λόγω του τρόπου ερμηνείας των κριτηρίων που ορίζει το άρθρο 1 Α (2) πρέπει να παρέχεται διεθνής προστασία κατ' εφαρμογή του διευρυμένου ορισμού του πρόσφυγα¹, όπου προβλέπεται, ή των συμπληρωματικών μορφών προστασίας². Κατά την άποψη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σε παρόμοιες περιπτώσεις πρέπει να θεωρείται ότι κινδυνεύουν να υποστούν διώξεις λόγω των ένοπλων συγκρούσεων³ που συνεχίζουν να μαίνονται στη χώρα οι αιτού-

¹ Βλέπε σχετικά το άρθρο 1 της Σύμβασης του 1969 για τα Ειδικά Θέματα των Προβλημάτων των Προσφύγων στην Αφρική και το Τμήμα ΙΙΙ παράγραφος 3 της Διακήρυξης της Καρθαγένης για τους Πρόσφυγες της 22.11.1984.

² Στις παρούσες οδηγίες με τον όρο «συμπληρωματικές μορφές προστασίας» νοούνται διάφοροι μηχανισμοί που υιοθέτησαν τα κράτη υπό μορφή «συμπληρώματος» της προστασίας που προβλέπει η Σύμβαση του 1951, ειδικότερα για να διευρύνουν την προστασία στα πρόσωπα που ενώ δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του ορισμού του πρόσφυγα του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 βρίσκονται εκτός της χώρας της οποίας έχουν την ιθαγένεια ή εκτός της χώρας όπου έχουν τη συνήθη διαμονή τους και αδυνατούν να επιστρέψουν σ' αυτήν λόγω σοβαρών και αδιάκριτων απειλών κατά της ζωής τους, της προσωπικής τους ακεραιότητας ή ελευθερίας που οφείλονται σε γενικευμένη βία ή σε γεγονότα που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη. Βλέπε επίσης Θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Επικουρική Προστασία της Οδηγίας της ΕΕ για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα στις περιπτώσεις της σοβαρής και προσωπικής απειλής κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας.

³ Η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού χαρακτηρίζει μη διεθνή ένοπλη σύρραξη τις εχθροπραξίες που ξέσπασαν μεταξύ της Πολυεθνικής Δύναμης / Ιρακινών Δυνάμεων Ασφαλείας και των ένοπλων στασιαστών μετά την 28.6.2004, οπότε παραδόθηκε η διακυβέρνηση της χώρας στη Μεταβατική Κυβέρνηση του Ιράκ.

Βλέπε ICRC, *Iraq post 28 June 2004: protecting persons deprived of freedom remains a priority*, 5 August 2004,

ντες άσυλο που κατάγονται από τις προαναφερόμενες πέντε Επαρχίες του Κεντρικού Ιράκ και δεν αναγνωρίζονται πρόσφυγες. Επομένως, πρέπει να αναγνωρίζεται ότι έχουν ανάγκη κάποια μορφή συμπληρωματικής προστασίας⁴.

14. Παρότι εκφράζονται ανησυχίες για τη βιωσιμότητα της βελτίωσης της κατάστασης, οι συνθήκες ασφάλειας στις Επαρχίες του Νοτίου Ιράκ, δηλαδή στις Επαρχίες της Βαβέλ, της Basrah, της Diwaniyah, της Kerbala, της Missan, της Muthanna, της Najef, της Thi-Qar και της Wassit έχουν σταθεροποιηθεί σημαντικά από τα τέλη του 2007. Σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές του Κεντρικού Ιράκ, στην Επαρχία Al-Anbar, όπου ο πληθυσμός είναι εξαιρετικά ομοιογενής, έχουν εξομαλυνθεί οι εθνοτικές εντάσεις και έχει σχεδόν εκλείψει η θρησκευτική βία. Ως εκ τούτου, οι ανάγκες διεθνούς προστασίας των αιτούντων άσυλο από τις Νότιες Επαρχίες της Βαβέλ, της Basrah, της Diwaniyah, της Kerbala, της Missan, της Muthanna, της Najef, της Thi-Qar, της Wassit και της Al-Anbar πρέπει να αξιολογούνται σε εξατομικευμένη βάση στο πλαίσιο του ορισμού του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951 ή των εφαρμοστέων περιφερειακών κειμένων, ενώ θα πρέπει να εξετάζονται ευνοϊκά τα αιτήματα ασύλου των μελών ειδικότερων ομάδων που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο. Στην περίπτωση της επιδείνωσης των συνθηκών σε αυτές τις περιοχές θα πρέπει να υιοθετηθεί προσέγγιση όμοια με αυτή που συστήνεται για τους αιτούντες άσυλο από τις πέντε επαρχίες του Κεντρικού Ιράκ.

15. Είναι αδύνατον να περιγραφούν με απόλυτη ακρίβεια τα είδη και οι τύποι των ισχυρισμών φόβου δίωξης των ιρακινών που προέρχονται από τα προαναφερόμενα τμήματα της χώρας. Ωστόσο, οι λεπτομερείς αναλυτικές πληροφορίες που παρέχονται στη συνέχεια αναδεικνύουν τις ομάδες που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο διώξεων. Χωρίς να σημαίνει ότι κάθε μέλος των ομάδων αυτών αποτελεί στόχο διώξεων, στο Ιράκ κινδυνεύουν ιδιαίτερα:

- οι Ιρακινοί που συνεργάζονται με τα αντιμαχόμενα πολιτικά κόμματα εξουσίας,

---

http://www.icrc.org/Web/Eng/siteeng0.nsf/iwpList322/89060107D77D7299_C1256EE7005200E8.

Στο πλέον πρόσφατο επιχειρησιακό δελτίο της, του Ιανουαρίου 2009, η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού αναφέρει ότι στο Ιράκ μαίνονται ένοπλες συγκρούσεις, αφού η κυβέρνηση μάχεται κατά μη κρατικών ένοπλων ομάδων. Βλέπε: ICRC, *Iraq: ICRC activities in January 2009*, 11 March 2009, σε <http://www.icrc.org/Web/Eng/siteeng0.nsf/html/iraq-update-110309>.

⁴ Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου χρησιμοποιείται ο όρος «επικουρική προστασία», οι αιτούντες άσυλο που κατάγονται από τις Κεντρικές Επαρχίες της Βαγδάτης, της Diyala, του Κιρκούκ, της Ninewa και της Salah al-Din είναι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 (γ) της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα. Κατ' εφαρμογή του σκεπτικού του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση *Elgafaji κατά Κάτω Χωρών* η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι το επίπεδο της βίας που χαρακτηρίζει τις συγκρούσεις που συνεχίζουν να μαίνονται σε αυτές τις περιοχές είναι τόσο υψηλό ώστε για βάσιμους λόγους πιστεύεται ότι η ενδεχόμενη επιστροφή των αμάχων σε αυτές τις περιοχές τους εκθέτει σε πραγματικό κίνδυνο σοβαρής και εξατομικευμένης απειλής κατά της ζωής τους ή της ακεραιότητάς τους.

- οι κρατικοί υπάλληλοι και άλλα πρόσωπα που έχουν σχέση με την παρούσα ιρακινή κυβέρνηση, διοίκηση ή κρατικές δομές,
- οι Ιρακινοί (εκλαμβανόμενοι ή μη) που αντιτίθενται σε ένοπλες ομάδες ή πολιτικές φατρίες,
- οι Ιρακινοί που συνεργάζονται με την Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ ή αλλοδαπές εταιρείες,
- τα μέλη των θρησκευτικών και εθνοτικών μειονοτήτων,
- τα μέλη ορισμένων επαγγελματικών ομάδων (επιστήμονες/ακαδημαϊκοί, δικαστές, γιατροί, κ.λπ.),
- οι δημοσιογράφοι και οι εργαζόμενοι των μέσων ενημέρωσης,
- οι εργαζόμενοι στον ΟΗΕ και στις μη κυβερνητικές οργανώσεις και όσοι δραστηριοποιούνται για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου,
- οι ομοφυλόφιλοι,
- οι γυναίκες και τα παιδιά με ειδικά χαρακτηριστικά.

16. Για τους αιτούντες άσυλο από τις τρεις Βόρειες Επαρχίες της Sulaymaniyah, της Erbil και της Dohuk, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες διατηρεί τη θέση της σύμφωνα με την οποία οι ισχυρισμοί τους για φόβο δίωξης πρέπει να αξιολογούνται στο πλαίσιο του ορισμού του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951.

17. Κατά την αξιολόγηση των αιτημάτων ασύλου των Ιρακινών μπορεί να ανακύψει ζήτημα της δυνατότητας του ενδιαφερόμενου να εγκατασταθεί σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής και / ή εγχώριας προστασίας. Η Ύπατη Αρμοστεία υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής ούτε εγχώριας προστασίας σε οποιαδήποτε περιοχή των Κεντρικών και Νότιων Επαρχιών κυρίως λόγω της γενικότερης ικανότητας των οργάνων δίωξης να τελούν πράξεις βίας χωρίς να τιμωρούνται, της συνεχιζόμενης βίας και των παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των κινδύνων που ενέχουν τα ταξίδια, και των δυσκολιών διασφάλισης των βασικών μέσων επιβίωσης στις περιοχές μετεγκατάστασης. Γενικά, δεν είναι εφικτή η εγχώρια προστασία και / ή η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας όταν ο φόβος δίωξης οφείλεται σε κρατικά όργανα. Όταν ο φόβος δίωξης οφείλεται στη δράση των μη κρατικών οργάνων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι είναι ιδιαίτερα υψηλή η πιθανότητα δραστηριοποίησής τους σε οποιαδήποτε περιοχή των Κεντρικών ή των Νότιων Επαρχιών της χώρας. Στις περιπτώσεις όπου η εθνική διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα επιβάλλει την αξιολόγηση της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής και / ή εγχώριας προστασίας είναι αναγκαίο να εκτιμηθούν οι προσωπικές περιστάσεις του αιτούντα άσυ-

λο λαμβάνοντας υπόψη τις παρούσες οδηγίες και γενικότερα τις κατευθυντήριες οδηγίες της Υπατης Αρμοστείας για τη δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων.

18. Αν και λιγότερο επικίνδυνες με σχέση με αυτές που επικρατούν στο Κεντρικό και Νότιο Ιράκ, οι συνθήκες ασφάλειας στις τρεις Βόρειες Επαρχίες παραμένουν τεταμένες και απρόβλεπτες κυρίως λόγω διαφόρων, πολιτικής φύσης, παραγόντων. Δεν υπάρχει δυνατότητα εγκατάστασης σε περιοχές του Κεντρικού και του Νοτίου Ιράκ για όσους κατάγονται από τις τρεις Βόρειες Επαρχίες λόγω της αδυναμίας των αρχών να ικανοποιήσουν τις ανάγκες διαβίωσης των ενδιαφερομένων σε συνδυασμό με την ανασφάλεια και τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου στις εν λόγω περιοχές. Σε εξατομικευμένη βάση πρέπει να εξετάζεται εάν υπάρχει η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή και/ή εγχώριας προστασίας σε άλλη περιοχή των τριών Βόρειων Επαρχιών. Κατά τη σχετική αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως είναι το προσωπικό ιστορικό, τα χαρακτηριστικά και οι ειδικότερες περιστάσεις του ενδιαφερόμενου, η ύπαρξη νομικών και πραγματικών κωλυμάτων πρόσβασης στην προτεινόμενη περιοχή μετεγκατάστασης/εγχώριας προστασίας, οι πιθανότητες να προκύψουν νέοι κίνδυνοι δίωξης στην εν λόγω περιοχή και η αδικαιολόγητη ταλαιπωρία που ενδεχομένως καλείται να αντιμετωπίσει ο ενδιαφερόμενος για να εγκατασταθεί σε αυτήν. Επίσης, υπάρχουν ορισμένες κατηγορίες προσώπων με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένων όσων αναφέρονται στις παρούσες οδηγίες, στα οποία οι διοικήσεις των τριών Βόρειων Επαρχιών απαγορεύουν την είσοδο.

19. Υπό το πρίσμα της παράδοσης των σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του ανθρωπιστικού δικαίου στη μακρόχρονη ιστορία των πολέμων και των συγκρούσεων στο Ιράκ συνεχίζει να παρουσιάζει ενδιαφέρον η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού από τη διεθνή προστασία. Απαιτείται εξατομικευμένη εκτίμηση με βάση όλα τα σχετικά πραγματικά περιστατικά κάθε περίπτωσης, ειδικότερα όταν πρόκειται για Ιρακινούς με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και υπόβαθρο, όπως αναφέρονται στη συνέχεια. Πράξεις που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού μπορεί να έχουν τελεστεί πριν ή και μετά την πτώση του καθεστώτος του Σαντάμ Χουσεΐν το 2003. Υπήρξαν διάφορες περίοδοι ένοπλων συγκρούσεων, τόσο διεθνείς όσο και μη διεθνείς, καθώς και συγκεκριμένα γεγονότα στο πλαίσιο των οποίων μπορεί να ανακύψει ζήτημα αποκλεισμού από τη διεθνή προστασία. Ο αποκλεισμός είναι δικαιολογημένος μόνον εφόσον αποδεικνύεται η ατομική ευθύνη του αιτούντα άσυλο στη διάπραξη ενός από τα εγκλήματα που προβλέπει το άρθρο 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951.

20. Για τους ιρακινούς αιτούντες άσυλο που κατάγονται από τις πέντε Επαρχίες του Κεντρικού Ιράκ και βρίσκονται σε χώρες που δεν έχουν υιοθετήσει εθνικό νομοθετικό ή διοικητικό πλαίσιο για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες προτρέπει τα ενδιαφερόμενα κράτη να τους επιτρέπουν να διαμένουν ή να κατοικούν νόμιμα στην επικράτειά τους, ακόμη και σε προσωρινή βάση, κατ' εφαρμογή οιαδήποτε κατάλληλου νομοθετικού και / ή νομικού πλαισίου και να τους εξασφαλίζουν την πρόσβαση στα βασικά μέτρα προστασίας. Οι ανάγκες διεθνούς προστασίας των Ιρακινών που κατάγονται από τις Νότιες Επαρχίες, την Επαρχία Al Anbar και τις Βόρειες Επαρχίες πρέπει να αξιολογούνται σε εξατομικευμένη βάση και να επιτρέπεται η διαμονή ή η παραμονή τους στη χώρα ασύλου όταν κρίνεται ότι εκφράζουν βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης.